

*Є. Вініченко,
студентка,
С. Лук`янчук,
кандидат педагогічних наук, доцент,
Український державний університет
імені Михайла Драгоманова*

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ ПРОЄКТІВ З МЕТОЮ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В МОНОЛОГІЧНОМУ МОВЛЕННІ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

На сучасному етапі гуманізації освіти особистість дитини виступає центральним об'єктом освітнього процесу. Зміна соціальних вимог до людини, процеси глобалізації та стрімкий розвиток інноваційно-комунікаційних технологій у XXI столітті ведуть до зміни змісту, методів та форм навчання. Від сучасного випускника вимагають розвиненого продуктивного мислення, самостійності та автономії. У зв'язку з цим гостро постає проблема пошуку таких педагогічних технологій, які б з раннього шкільного віку підвищували мотивацію до вивчення іноземної мови та розкривали творчий потенціал дитини.

Актуальність обраної теми зумовлена необхідністю подолання комунікативних бар'єрів у молодших школярів та створення природного середовища для використання мови як засобу реального міжкультурного спілкування. Результативність цього процесу безпосередньо залежить від застосування активних методів навчання, серед яких метод проєктів посідає провідне місце, оскільки дозволяє органічно інтегрувати знання учнів з різних сфер та розвивати їхні мовленнєві навички на практиці [1: 133].

У сучасній методиці ключовим результатом навчання виступає іншомовна комунікативна компетентність. Вітчизняні дослідники, зокрема С. Ю. Ніколаєва, О. Б. Бігич, І. А. Зимня та Н. Ф. Бориско, розглядають її як здатність особистості ефективно здійснювати іншомовне спілкування в різних соціально детермінованих ситуаціях. Ця компетентність базується на нерозривному поєднанні мовних знань, мовленнєвих умінь, соціокультурної обізнаності та компенсаторних навичок. Формування іншомовної комунікативної компетентності передбачає не лише механічне засвоєння лексико-граматичного матеріалу, а й уміння використовувати його відповідно до контексту, дотримуючись норм мовленнєвої поведінки. Для молодшого школяра ця компетентність стає інструментом пізнання світу та засобом самовираження, що готує його до подальшої соціалізації в умовах відкритого суспільства [2: 11].

Надзвичайно важливим складником комунікативної компетентності є монологічне мовлення, яке в методиці навчання іноземної мови розглядається як розгорнуте, безперервне, зв'язне та логічно побудоване висловлювання однієї особи, спрямоване на слухача з метою передачі інформації або впливу на нього [2: 12].

У контексті початкової школи навчання монологічного мовлення має свою глибоку специфіку. На відміну від рідної мови, де дитина вже має інтуїтивний

лексичний запас, іншомовний монолог на початковому етапі потребує ретельного конструювання. Він формується поступово і базується на використанні наочних опор, мовленнєвих зразків та чітко змодельованих ігрових ситуацій. Завданням вчителя є організація переходу від елементарного репродуктивного опису предметів до самостійних коротких розповідей про себе, родину чи хобі. Залучення до монологічного мовлення розвиває навички самопрезентації та активізує вміння моделювати типові ситуації спілкування, що є критично важливим для психологічного комфорту дитини на уроці іноземної мови [3: 5].

Найбільш органічним варіантом подолання відстані між вивченням мови та її реальним використанням для продукування монологів є метод проєктів. Це педагогічна технологія, що спрямована на досягнення дидактичної мети через детальну розробку проблеми, яка обов'язково завершується конкретним, відчутним практичним результатом [4: 165; 1: 134].

Історично розробку методу проєктів та його теоретичних основ здійснювали такі зарубіжні дослідники, як Дж. Дьюї, У. Кілпатрик, Є. Коллінгс. Провідна ідея цієї наукової школи полягала в необхідності організації навчання за принципом «навчання у вигляді діяльності» та «все із життя, все для життя».

В методиці навчання іноземних мов існують різні класифікації проєктів за такими критеріями, як форма реалізації, кількість учасників, тривалість та ін. Англійські вчені Т. Блур та М. Дж. Сент-Джон пропонують класифікацію проєктів, виділяючи групові проєкти, мінідослідження та проєкти на основі роботи з літературою. За характером кінцевого продукту сучасна методика розрізняє конструктивно-практичні, ігрові та рольові, інформаційно-дослідницькі, видавничі, сценарні та творчі проєкти. Сам процес реалізації проєктної технології відбувається за чітким алгоритмом і складається з підготовчого, виконавчого, презентаційного та підсумкового етапів [1: 134].

Для формування компетентності в монологічному мовленні учнів початкових класів доцільно використовувати адаптовані види проєктної діяльності, які враховують їхні вікові особливості. Високу ефективність демонструють конструктивно-практичні проєкти, наприклад, створення колажів або лепбуків на теми «Моя сім'я», «Мої улюблені тварини» чи «Мій розпорядок дня». Під час презентаційного етапу такого проєкту учень має можливість спертися на власноруч створений візуальний матеріал, що знімає психологічну напругу і дозволяє побудувати логічний та зв'язний монолог. Творчі проєкти, що передбачають придумування казок або створення власних ілюстрованих мінікнижок (видавничі проєкти), стимулюють уяву дитини і спонукають до розгорнутого описового мовлення. Не менш дієвими є рольові проєкти, де монолог вплітається в ігрову ситуацію, наприклад, виступ у ролі екскурсовода або телеведучого. На кожному з цих етапів монологічне мовлення виступає не як самоціль, а як необхідний інструмент для представлення результатів своєї праці перед однокласниками [3: 4].

Особливої уваги в сучасній школі заслуговує синергія проєктного методу та інформаційно-комунікаційних технологій. Відмінним майданчиком для такої інтеграції є європейська навчальна програма eTwinning, яка дозволяє вивести іншомовне монологічне мовлення молодших школярів на міжнародний рівень.

Ця мережа надає можливість школам з різних країн Європи реалізовувати спільні проекти, використовуючи такі інструменти як PowerPoint, StoryJumper, Calameo, Voki та сервіси для створення відеофільмів. Наприклад, у межах проектів типу «My hobbies» або «Successful people», адаптованих для молодшої школи, учні можуть створювати власні відеовізитівки або мультимедійні презентації, де вони англійською мовою розповідають про свої захоплення чи мрії. Такий підхід формує не штучну, а абсолютно реальну комунікативну потребу: дитина вибудовує монолог, знаючи, що її почують і побачать однолітки з інших країн. Це забезпечує потужну внутрішню мотивацію до навчання, розвиває креативне мислення та виховує толерантність до інших культур [1: 135].

Підсумовуючи викладене, можна стверджувати, що метод проектів є одним із найбільш результативних засобів формування іншомовної комунікативної компетентності в початковій школі. Його цінність полягає в тому, що він трансформує процес навчання монологічного мовлення з механічного відтворення граматичних конструкцій на усвідомлену та особистісно значущу творчу діяльність. Системне використання проектних технологій, зокрема з інтеграцією можливостей програми eTwinning та сучасних цифрових інструментів, створює умови, за яких учні вчать не просто говорити іноземною мовою, а презентувати себе, структурувати власні думки та впевнено взаємодіяти у глобальному інформаційному просторі.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Федоренко Ю. О., Щербина Ю. М. Використання методу проектів у формуванні іншомовної комунікативної компетентності на прикладі роботи навчальної програми eTwinning. *Інноваційна педагогіка*. 2019. Вип. 11. Т. 3. С. 133–136.
2. Ніколаєва С. Ю. Цілі навчання іноземних мов в аспекті компетентнісного підходу. *Іноземні мови*. 2010. № 1. С. 11–17.
3. Олійник І. В. Метод проектів як засіб формування комунікативної компетенції учнів на уроках англійської мови. *Методичні рекомендації*. URL: <http://www.nmc.od.ua/wp-content/uploads/2013/10/Oliynik.pdf>
4. Попова О. О. Метод проектів у навчанні іноземних мов: теоретичний аспект. *Інноваційна педагогіка*. 2019. № 11. Т. 3. С. 164–167. URL: https://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2019/11/part_3/32.pdf